

EL BALL I EL CINEMA A
CAN SAGRERA DE VILOBÍ D'ONYAR
(1940-1970)

Els balladors i les balladores i els seus pobles

PERE MASÓ i PANELLA

Índex

1. L'AURÈOLA DE «CAN SAGRERA» DE VILOBÍ D'ONYAR.....	13
2. ALGUNES ORQUESTRES I CONJUNTS QUE HI VAN NACTUAR.....	19
3. UN LLISTAT DE CURIOSITATS SOBRE EL BALL A «CAN SAGRERA»	20
4. MANERES DE SER DE LES NOIES A LA SALA DE BALL.....	38
5. MANERES DE SER DELS NOIS A LA SALA DE BALL.....	39
6. LES SESSIONS DE CINE	40
7. ALGUNES PEL·LÍCULES MOSTRADES A «CAN SAGRERA» ELS ANYS 64-68	45
8. LA FESTA MAJOR DE VILOBÍ D'ONYAR	49
9. COMPETÈNCIA DE «CAN SAGRERA».....	51
10. DESPLAÇAMENTS DELS BALLADORS I BALLADORES	54
11. TEATRE A VILOBÍ, SALITJA I SANT DALMAI	57
12. DE QUIN TEMPS PARLEM?.....	59
13. CONJUNTS, AUTORS, BALLS I CANÇONS DE MODA EN AQUELLS TEMPS	69
14. LA PROFESSIÓ I LA VIDA DELS MÚSICS I CANTANTS.....	75
15. LA INDUMENTÀRIA EN EL BALL. ENTREVISTES A SALVADORA BOU I LLUÍS DURAN	83
16. PENTINATS I MODERNITATS DE LA PEPITA PUIG	93
17. EL VILOBÍ I RODALIES MUNICIPALS D'AQUELLS TEMPS	101
18. COM EREN MOLTES DE LES CASES DELS BALLADORS /ES DE «CAN SAGRERA» DELS VOLTANTS DE VILOBÍ	105
19. ALGUNES COMPARACIONS D'ESTILS DE VIDA DELS BALLADORS DE «CAN SAGRERA»	107

20.	BALLADORS I BALLADORES TREBALLANT, ESTUDIANT O UNA MICA DE CADA	111
21.	MÉS FETS QUE MARCAVEN LA VIDA DELS BALLADORS I BALLADORES	115
22.	MILLORES EN EL DISSENY I L'ORNAMENTACIÓ ALS POBLES I RODALIES	119
23.	INFLUÈNCIA DE L'ESGLÉSIA	123
24.	QUÈ ES FEIA ELS ANYS ABANS D'ANAR A BALLAR?	125
25.	FETS RELLEVANTS D'AQUELLS ANYS	131
26.	QUÈ FEIA I PODIA FER UN HOME DESPRÉS DE CASAR-SE?	132
27.	COM ELS HA ANAT LA VIDA EN EL PAS DELS ANYS A TOTS ELS BALLADORS I BALLADORES?	136
28.	EL PAPER DE LA DONA EN EL BENESTAR FAMILIAR I SOCIAL	143
29.	ALGUNES DISTRACCIONS DELS CASATS	144
30.	BALLADORS, BALLADORES I RECORDS DE:	151
31.	VILOBÍ	152
32.	AIGUAVIVA	164
33.	BRUNYOLA	177
34.	ESTANYOL	198
35.	FRANCIAC	207
36.	RIUDELLOTS	212
37.	SALITJA	222
38.	SANT DALMAI	238
39.	ORIENTACIONS PREDOMINANTS DELS JOVES DELS ANYS 40 als 60	245
40.	LA VIDA CULTURAL EN ELS NOSTRES POBLES EN ELS TEMPS DE «CAN SAGRERA», COM VA CONTINUAR? UNA PINZELLADA	247
41.	VALORS D'ALGUNS JOVES D'ARA	253
42.	REFLEXIÓ FINAL	255
43.	AMPLIACIÓ DE CONEIXEMENTS SOBRE ELS BALLADORS I BALLADORES DE VILOBÍ D'ONYAR	257
44.	LLIBRE <i>NOVA CATALANITAT. PSICOESTÈTICA</i> <i>ESPINALTIANA</i> DE PERE MASÓ I PANELLA	261
45.	CURRÍCULUM DE PERE MASÓ i PANELLA	263

Índex de fotografies

Josep Boadas Casasseyas.....	14
Can Sagrera. Vàries fotografies.	15, 16, 17, 28, 29
Magí Masmiquel i Rosa Giró. Casament.....	30
Manel Ball·llosera i Maria Artigas. Casament.....	31
Joan Martorell i Lourdes Carreras. Casament.....	32, 34
Josep Massaneda i Salvadora Bou. Casament	33
Lourdes Carreras amb els seus testimonis de casament.....	34
Joan Carreras, Consol Horta	34
Rosa Ribas . Casament.....	35
Convidats del casament d'en Joan de Can Cobarsí i la Nuri de Can Vistaprima.....	35
Balladores de Can Sagrera	36
Convidats del casament de la Rosa Ribas.....	36
Adela Castellà. Comunió	37
Sala d'en Pere Vadó. Vista actual.....	52
Moto "OSSA2 dels 50	55
Conjunt els "Bimbos"	81
Pepita Puig. Vàries fotografies.....	96, 97, 98
Cal Ferrer nou en aquells temps.....	121
Can Salamaña. Abans i ara.....	148, 149
Excursió llar de jubilats. Membres.	150
Salvador Massana. Jura de bandera.	176
Àvia d'en Magí Masmiquel	182
Pares d'en Magí Masmiquel. Casament.....	183
Germanes Masmiquel i avis. Vàries fotografies	185, 196, 197
Quim de Can Pons	231
Mercè de Can Pons	231
Nenes escolars de Salitja.....	232
Nenes escolars de Salitja i Aiguaviva a les escoles d'Aiguaviva	234
Llibre MASÓ, Pere, <i>Nova catalanitat. Psicoestètica espinaltiana</i> . Portada.....	261

Agraïments

Vull expressar un sentit agraïment a tots i totes que s'han ofert per donar tantes explicacions. Ho han fet amb punts de vista ben diferents i amb molt bona memòria. Ha valgut la pena poder parlar amb tots ells. Gràcies a la seva generosa dedicació he pogut fer la publicació bo i aprenent molt.

Les persones que m'han atès amb tota l'atenció han estat:

Teresa Boades, Assumpta Bonmatí, Pere Bou, Salvadora Bou, Narcís Bou, Carmen Carreras, Loreto Castellà, Joan Cornellà, Lourdes Francisco, Pere Espinet, Joaquim Estany, Àngela Esteve, Concepció Feliu, Lluís Güell, Cecília Masgrau, Salvador Massana, Lluís Molins, Josep Moret, Montserrat Plana, Leonor Planella, Mª Rosa Puig, Esperança Puigvert, Joaquim Puigvert, Hermínia Rabasseda, Josep Sargatal, Ramon Sargatal, Joan Serra, Lluís Simón, Carmen Solà, Pere Talleda, Emília Talleda, Joan Vinardell, Àngel Vinardell, Josep Mª Vivas, Montserrat Xandrich. Michèle Louise Carolà, Rudolfo Pujol, Pilar Gener, Rudolfo Merino, Lluís Duran, Jaume Gironès, Júlia Nadal, Hermínia Coll, Carmen Matamala, Encarnació Masmiquel, Manel Ball-llosera, Maria Artigas, Pepita Puig, Pere Pagès, Rosa Giró, Magí Masmiquel, Àngels Coll i Genís Turon.

Amb gran plaer ofereixo aquest llibre. Un amè recull històric i un llarg itinerari de sorpreses del període dels anys compresos entre 1945-1970. Fins al moment no hi ha cap recull semblant. Tota una sèrie de fets i de records acompanyats de comentaris i d'un xic d'ironia que es podien haver quedat en l'oblit.

Poder presentar una àmplia publicació sobre la història del ball i el cinema de «Can Sagrera» de Vilobí d'Onyar és un fet notablement rellevant i més si ve acompanyat de tot un recull de fets i situacions excepcionals que els balladors i els espectadors dels diferents pobles van viure, sentir-ne parlar o estar-ne influenciats. Calia que tot això es fes aflorar i s'ha fet amb l'ajuda d'un bon nombre de persones molt observadores i lògicament amb els seus diferents punts de vista.

Amb un saber ben notable, i generosament, totes elles han obert la seva memòria tot responent molt bé a les meves entrevistes. Amb el conjunt de les seves respostes i de diferents recerques crec que s'han aconseguit ben dignament els meus objectius. Desitjo, doncs, que siguin ben útils per a tothom. Els continguts que s'ofereixen són: L'aurèola de «Can Sagrera», orquestres i conjunts que hi van tocar, curiositats sobre el ball, maneres de ser dels nois i de les noies en el ball, les sessions de cine, la festa major, algunes referències de la seva competència més propera, noms d'orquestres, conjunts, cantants i cançons d'aquells temps, cantants més importants, com vivien els balladors i balladores i segons l'índex molt més. De tot plegat en presento uns apunts ben fàcils de llegir. Qui vulgui aprofundir-hi, ho pot fer amb les publicacions d'alta qualificació que s'esmenten a la bibliografia.

L'AURÈOLA DE "CAN SAGRERA" DE VILOBÍ D'ONYAR

Les activitats de ball, cinema i cafè van iniciar-se ja abans de la guerra Civil espanyola gràcies a Josep Boadas Casasseyas. En aquesta publicació ens centrarem en els anys compresos entre els anys de 1940 i el 1975, aproximadament, quan van deixar de fer ball. El cine i el cafè, com a empresa de «Can Sagrera», hem de dir que van finalitzar les activitats l'any 1990.

En el decurs de tots aquests anys, «Can Sagrera» va ser un "far" de la festa i de l'esbarjo. Actualment n'és tot plegat ben recordat. Era regentat per l'esmentat Josep, la Consuelo Panella i Roura, en Joan Sargatal

*Avi Sagrera.
Josep Boadas Casasseyas
(Vilobí d'Onyar 1894-1965).
L'ànima del negoci.*

i Esgleiés, la Mercè Boades i Panella i la Teresa i en Josep Sargatal i Boadas. Darrerament el local l'ha adquirit l'Ajuntament de Vilobí d'Onyar amb la finalitat de fer-hi una nova biblioteca i uns espais per a activitats esportives i culturals dels tres pobles del municipi.

«Can Sagrera» en els seus anys de ball, de cinema i de serveis de cafeteria, va tenir bona oferta i també demanda: facilitava gaudir i ballar amb bona música, recrear-se amb bones pel·lícules, fomentar les relacions entre el jovent i els grans de diferents pobles i així poder estar tothom més informat i actualitzat. També va possibilitar molts casaments per a molts així com facilitar bones estones d'esbarjo enmig de les rutines i de les moltes hores dels treballs fatigosos dels dies laborals.

L'ANY 1967

Conjunto Brasil, Conjunto Los Súpers, Titans de Mataró, Mauné y sus dinamics, Los Tilers, Conjunto Bravo, Conjunt Melodi de Palamós...

L'ANY 1968

Los Stop, Orquesta Caravana, Los Comodines, Conjunto Brasil, Rio de Figueres, Amoga, Principal de Girona, Jaume Miralles y su orquesta, La Principal de Cassà, Orquesta Iris...

CURIOSITATS SOBRE EL BALL QUE S'HI FEIA

En entrar a la sala en plena activitat tot el conjunt format per balladors, espectadors i orquestra o conjunt tenia un bon nivell estètic. Feia goig. Amb el pas dels anys, la brillantor i el disseny dels instruments musicals i dels altaveus esdevenia més i més atractiva. Tot hi solia venir acompanyat de columnes de llums de colors que cada dia eren més abundoses, potents i espectaculars.

Hi va haver "modes" de cançons a recordar. N'esmentto algunes. Van ser les dels temps del festival de San Remo i de l'Àdamo. Després van venir les de franceses com la Silvie Bartan i en tercer lloc les dels anglesos

amb el seu "Congratulacions" com a mostra. A la sala de ball un bon nombre de nois i noies hi tenien un caràcter decidit, alegre i agradable, amb això sol ja feien aixecar l'estat d'ànim de l'ambient.

Sovint hom podia endevinar que hi havia pactes entre nois i noies, de manera que certs tipus de ball es ballaven amb una persona en concret.

Alguns nois i noies, que quasi no faltaven a Vilobí, de tant en tant, anaven a la sala *La Gatzara* d'Anglès o a *La Pèrgola* de Riudarenes. Ho feien per si veien "alguna flor" que per ells o per elles fos millor que les conegudes. Al revés, de tant en tant, a la pista de «Can Sagrera» s'hi veien cares noves. Eren dels que venien de les seves sales de ball de costum per tal de veure si era possible trobar o fer noves amistats.

A l'hivern algunes noies, que tenien el xicot a la mili, en comptes d'anar al ball, anaven a passar l'estona al costat de l'estufa del bar *Bon Repòs*. Si el xicot o la xicota no podia venir a Vilobí en un festiu, el millor era que la seva parella no anés al ball.

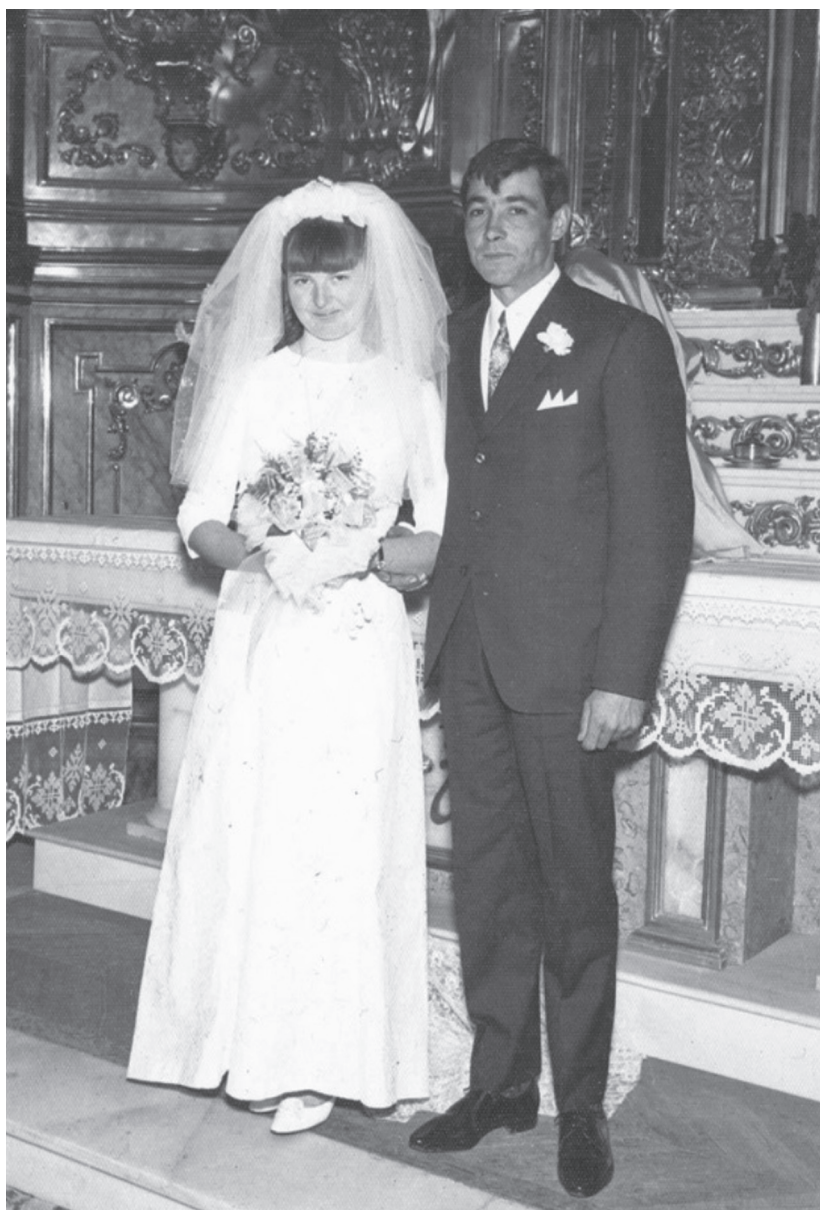
El nou ball de "La Yenka" s'hi va ballar molt als anys 60. Un any que va nevar molt durant la nit de Nadal no van poder fer ball. Donat que calia ballar "La Yenka" de la manera que fos, ho van organitzar al bar.

EL BALL I EL CINEMA A CAN SAGRERA DE VILOBÍ D'ONYAR (1940-1970)

FOTOGRAFIES D'UNA MOSTRA DE CASAMENTS SORTITS DE «CAN SAGRERA»

Casament d'en Magí Masmiquel amb la Rosa Giró l'any 1967. Parella sorgida de «Can Sagrera».

Parella formada a «Can Sagrera». Manel Ball-llosera i Maria Artigas. Any 1967.

Casament d'en Joan Martorell i la Lourdes Carreras l'any 1963. Van ser balladors de «Can Sagrera». El vestit de la núvia el va fer la Salvadora Bou.

Casament d'en Josep Massaneda amb la Salvadora l'any 1967. La Salvadora es va fer el seu vestit de núvia. També eren balladors de «Can Sagrera». En Josep hi venia des de Santa Coloma de Farners amb els seus companys.

Lourdes Carreras amb els seus testimonis de casament. En aquells anys la indumentària de les dones –amb mantellina inclosa– era ben diferent de l'actual.

Casament d'en Joan Carreras de Cal Sabaté amb la Consol Horta de Can Vivé de Franciac. Conjuntament amb el d'en Joan Martorell i la Lourdes Carreras. Enmig la Salvadora Bou i la Teresa Martorell amb barrets fets per la Salvadora Bou.

La Rosa Ribas el dia del seu casament. Portava un vestit cenyit fet per la Salvadora. Acompanyen Joan Busquets i la coneguda modista.

En el dinar de casament d'en Joan de can Cobarsí i la Nuri de can Vistaprima. Servit per Can Vistaprima a la pista de «Can Sagrera». A baix els nuvis Joan Boada i Núria Pujol amb els pares.

Fila d'abaix començant per l'esquerra: Lluís Joana, Menció Jou, Josep Gener, Albert Quintana, Josep Bou, Pere Coll, Narcís Ferrer, Francisco Joana.

Fila del mig: Lluís Puig, Josep Roca, Joan Busquets, Ramon Oliveras, Salvador Deulofeu, Francesc Rovira.

Fila de darrere: Joan Fages, Tomàs Deulofeu, Pere Cornellà, Josep Busquets i Lluís Pujol.

De dreta a esquerra: Pilar Busquets, Roser Noguer, Maria Vendrell, Salvadora Bou i dos nois d'Estanyol. Eren balladors del nostre centre.

En el casament de la Roser Ribas. De dreta a esquerra: Otilia Masmartí, al seu darrere Tomàs Deulofeu i segueixen Dolors Aymerich, Josep Gener, Joan Busquets, al seu costat la Salvadora i davant la Montserrat Coll. No es recorda el nom de les dues nenes.

Primera comunió d'Adela Castellà del *Bon Repós* amb vestit de model "Bernardette" amb una capa petita. El va fer la Salvadora que figura d'acompanyant a la fotografia. Any 1964.

MANERES DE SER DE LES NOIES A LA SALA DE BALL. DE BONA PASTA

Per comportar-s'hi les noies ben probablement tenien més orientacions educatives que els nois. En converses amb les mares, àvies, germanes i amb les amistats aprenien a ser més delicades i curoses. Per formació cultural del moment hi havia com unes normes no escrites que les balladores practicaven amb certes aproximacions. Ara algunes semblen ridícules. Convido a llegir el següent punt feminista per veure si ho són:

"Les noies no han de parlar gaire. Ho han de fer bé sense vulgaritats i tirant a baixet. No donar ordres sinó demanar i ser amables. Han de tenir bona pronunciació, entonació, terminologia i discurs. Han d'emprar paraules com bonic, ideal, d'això no en sé gaire... En parlar hi ha de posar la seva musicalitat, somriures, i fer gestos d'assentiment i d'entonacions admiratives. No cal dir que si tenen estudis de medicina, dret o enginyeria en el seu moment han de saber-ne emprar la terminologia adient. Així, doncs, cal que facin bé el paper tant si és de balladora com de la seva professió".

No crec que aquest escrit fos llegit en els nostres pobles però alguna balladora en practicava alguns punts amb bona aproximació. Es pot dir que era un estil de feminitat força estès amb els seus més i els seus menys. Ser culta, formar part d'una tradició de poder i al mateix temps, adoptar les àgils maneres d'una artista també va donar lloc a un cert estereotip. Algunes noies que en gaudien, ben poques, venien de tant en tant a «Can Sagrera». Donat que semblava que marcaven distàncies ben pocs nois s'atreuen a anar-les a buscar per ballar. Evidentment, enmig de refinaments femenins, sempre hi havia aquella que per les seves maneres era posseïdora d'un to del que se'n deia: "de vailetàs" o "de cavallet".

MANERES DE SER DELS NOIS A LA SALA DE BALL

En general hi tenien correcció.

Amb to burlesc algunes entrevistades em comentaven com alguns ballaven descompassadament i de tant en tant, trepitjaven els peus de la balladora. També hi havia qui no s'adonava que amb les seves històries resultava ser un pesat per a la majoria de noies. Els

El seu casament amb en Pere Pagès. Any 1970.

VERS UNA NOVA EXPRESSIVITAT. UN COMENTARI MEU

Aprofitant el record de l'aire renovador que ens va portar la nostra perruquera penso que cal fer èmfasi en el següents punts:

Més que mai, en la modelació de la pròpia figura, hom està decidit a superar convencionalismes. La dona d'abans s'havia de mostrar com un tipus únic, molt ufanosa de pit, clara insinuació que seria una dida excel·lent; si la seva única missió era la de criar fills, havia de deixar entreveure un bon tipus de lloca. Actualment, amb una roba molt cenyida a la pell, vol mostrar una mobilitat que formuli, per si sola, que ella té a la vida molts camins. L'home s'inclina per tot allò que sigui esportiu, atrevit, confortable, juvenil i, si pot ésser poc normatiu. Li plau el tipus que vol trencar motlles. Veiem com amb el pas dels anys hi ha canvis de mentalitat. El fons-esperit de les persones es modifica com també ho fan les seves formes de presentar-se. Situats en aquesta visió de renovacions personals actualment hom pot buscar com sentir-se més seductor o seductora. Si s'aconsegueix es gaudeix de més seguretat en si mateix i les relacions amb els altres seran molt millors.

La Pepita a la seva manera ens va apropar a tots aquests coneixements tan ben estudiats pel meu mes-

tre Carles M. Espinalt. Per ell, la bellesa es manifesta tenint un bon fons i amb la proporcionalitat entre el pentinat i la figura. A això cal afegir-hi la gran importància dels gestos facials i la mirada. A ell, creador de la figura de l'assessor d'imatge, li hauria agradat molt conversar amb ella. Tenia una especial atenció als qui fomentaven la millora de l'expressivitat dels nostres conciutadans.

QUI VENIA A «CAN SAGRERA»

La majoria eren nois i noies de 16 a 24 anys dels pobles esmentats. També en venien, esporàdicament, de més pobles dels voltants i també de la ciutat de Girona. En fer-se l'aeroport hi venien alguns dels seus treballadors. Molts d'ells es van integrar molt bé tant al poble com al seu ball.

Hem de tenir en compte que molt probablement un setanta per cent del jovent català d'aquestes edats tenia afició a anar a ballar, a anar a aplecs com els de Santa Margarida, Sant Romà, Les Fonts de Salitja, Serrallonga, Santa Clara... Alguns anaven a festes majors de pobles de les rodalies.

Dels qui hi venien qui més qui menys tenia la seva ocupació laboral, familiar o d'estudiant.

En la conversa, en Magí i la Rosa em van dir que en un casament el ram d'una núvia de la seva família va ser un manat d'argelagues. Ben posades però argelagues, de les que es troben arreu. En un altre casament els nuvis a l'hora de fer el viatge de noces van agafar un pollastre rostit, el van posar dins una capsa de cartró i van anar a Barcelona. Per aquests sagraments hi va haver algun cas més extrem per als nostres ulls. Per alguns, tot és ben comprensible i molt respectable en temps de dificultats. Una altra explicació que em van facilitar va ser –també diguem-ne trista– sobre els exiliats. Esmentaren com en Ferran Palahí –germà de la mare de la Rosa– va estar exiliat a Carcassona. Va marxar del seu poble conjuntament amb el fill del mestre Pelagós de Sant Dalmai.

Jacinta Torrent i Armengol. Àvia de'n Magí. Als 65 anys d'edat i acompanyada per un seu cunyat.

Germanes Masmiquel amb minifaldilla per anar a La Gatzara d'Ànglès.

**Fins ara hem recordat el passat però és imprescindible
pensar en construir el millor futur. Per això esmento
la meua publicació pionera per fer-ho.**

Portada del llibre “*Nova catalanitat. Psicoestètica Espinaltiana*”
de Pere Masó i Panella.

Un llibre per introduir-se en l'estudi i pràctica de noves eines per superar crisis i desorientacions personals i directives. Quan els humans reclamem construir un nou futur amb plantejaments més encertats, la Ciència Psicoestètica hi és ben desitjada. Tota una novetat per als qui no volen respondre a situacions noves amb esquemes vells encara que tinguin adaptacions. També és novetat pels que servint-se d'esquemes nous els manquen continguts.

En part i en format PDF es pot descarregar via telemàtica:
http://www.psicoestetica.cat/nova_catalanitat-psicoestetica_espinaltiana.pdf

PERE MASÓ I PANELLA és deixeble del creador de la Ciència Psicoestètica Carles M.Espinalt. A més de l'extensa formació que va rebre d'aquest gran pedagog, psicòleg, orador i grafòleg, té estudis d'alta direcció facilitats per les escoles de més prestigi de Catalunya, també d'enginyeria tècnica i estudis humanístics no reglats. Ha tingut molt interès en examinar críticament les propostes que ha cregut més rellevants per aconseguir la millor direcció dels grups humans. Per això, a més de gaudir d'una biblioteca especialitzada i particular, ha participat en una quinzena de conferències internacionals de temes punters. Entre altres, han estat els de la comunicació, l'estètica, les estratègies de direcció, la psicologia, la filosofia i les ciències religioses. Els seus darrers llibres publicats són: *Records de Susqueda abans de la presa* (2017) i *Nova catalanitat. Psicoestètica Espinaltiana* (2018). També ha publicat un bon nombre d'opuscles com els de "Quins catalans volem?", "Nova imatge del Ter-Brugent" i altres d'història local. És director i redactor dels webs: www.esteticacatalana.info, www.peremaso.com, www.recursosperlautodeterminacio.cat,

Actualment, amb visió de catalanitat, estudia, practica i ensenya la Psicoestètica a fi i efecte de fomentar, amb base a un canvi de mentalitat, les més adients formes de dirigir i dirigir-se.

PER A COMANDES:

Pere Masó i Panella
pmaso2@xtec.cat